

משחק המלכים

גיליון מספר 90

יום שישי ו' בטבת תשע"ו, 11 בדצמבר 2015

@ ~~~~~ @ ~~~~~ @ ~~~~~ @ ~~~~~ @ ~~~~~ @

שימו לב, העלון מחולק לשניים, דברי מחשבה והודעות שוטפות. המעוניינים בהודעות בלבד - נא לעבור לחלקו השני באמצע הדף

לקראת שבת

בוריס גלפנד הוא ישראלי המוכר בעולם כרב אומן בשחמט. גלפנד ניצח במשחקים רבים והוביל את הנבחרת הישראלית לניצחונות מזהירים אך המרתק והמדהים שבמשחקיו היו סדרת המשחקים בהם שיחק לפני כשלוש שנים נגד רב האמן ההודי-אנאנד.

עשרה משחקים רצופים שחקו השניים בתיקו. במשחק אחד זכה אנאנד בנקודה, אך יד במשחק שאחריו זכה גלפנד בנקודה- והשווה את התוצאה.

אחרי עשרה משחקים יצאו השניים למשחק האחד עשר שהיה אמור להיות שובר שוויון. אלא שהמשחק הסתיים בתיקו.

עוד נסיון אחד אפשרי לפי החוקים, והם יצאו למשחק השניים עשר- שובר השוויון האחרון. הפעם אנאנד הגיע עם מהלך חדש שלא נעשה מעולם קודם ודחק את גלפנד למצב בו כמעט אין מוצא

אלא שגלפנד הצליח פתאום להבריק מהלך יוצא מגדר הרגיל משל עצמו והמשחק הסתיים בשוויון.

אחר כך יצאו השניים לסדרת משחקים מהירים כשעולם השח מט עוצר נשימתו. לבסוף הצליח אנאנד ההודי לגבור על יריבו הישראלי ולהירשם כמנצח. גלפנד דורג אז במקום השלישי בעולם, שלישי רק לגארי קספרוב ולאנטולי קרפוב אלופי העולם המפורסמים.

מה יש בו בשחמט- ותיק משחקי החשיבה של העולם? מה הופך אותו להיות הספורט הכי נפוץ והמשחק הכי ותיק שיש לאורך דורת רבים כך?

בספר הכוזרי, כותב פילוסוף ימי ביניים- ריה"ל, על משחק השח מט כמשל לתביעת האדם מעצמו, וגם המשורר- הפרשן והבלשן החשוב האבן עזרא העיד על עצמו כשחקן שח מט מוכשר ואף כתב את שיר השח מט.

"אשורר שיר ומלחמה ערוכה
קדומה מן ימי קדם נסוכה
ערוכה מתי שכל ובינה
קבועה עלי טורים בשמונה .
ועל כל טור וטור בהם חקוקות
עלי לוחות, שמונה מחלקות
והטורים מרובעים רצופים
ושתי מחנות עומדים צפופים... .

אם המלך שממה
לא תחיה כל נשמה ."

האבן עשרא וכמותו גם הוגים מתרבויות רבות אחרות ראו בשח מט תמצית העקרונות של החיים,

צריך מטרה, - לשמור על המלך
עבורה וסביבה צריך הכל להתנהל.
צריך לחשב את המהלכים, מראש ולהיות מסוגל לצפות קדימה מספר מהלכים
צריך לדעת את היריב, את הסכנה, להבין את האופן שבו היא פועלת ולהישמר מפניה,
וכמובן צריך שכל חיילי הקבוצה נאמנים זה לזה ולמלך שלהם, ומוכנים להציל זה את זה
ולשמור זה על זה, גם במחיר פרטי.

הפילוסופיה העתיקה ראתה במשחק הזה את תמצית התכלית האנושית
וכינתה אותו משחק המלכים.
המשחק שמדמה את דרך המלכים..
השם עצמו- שח מט בא מפרסית שם משמעותו" המלך מת "משמע- הכל צריך לעשות ובלבד
שלא ימות המלך..

הנוער של היום, ככה נדמה לי , קצת פחות מתחבר לשח מט.
אולי כי השיח הקולקטיבי קצת פחות שולט בשפה התרבותית של העת הזאת.
האינדיבידואליזם והזכות לדרך עצית הם חלק מתרבותה של המאה העשרים ואחת חלק
מהד.נ.א הפנימי שלה.

אז נוו פחות אוהב שח מט, אבל מלכים אולי עוד אוהבים את המשחק הזה שלהם
וכשמגיע משחק ממש עסיסי, אז כל העולם, מסתקרן, נעמד ועוצר נשימה
ולו לנוכח הסבלנות והריכוז שמפגינים השחקנים במשך שעות וימים בדור כל כך פזור קשב
כמו שלנו.

בפרשת השבוע שיקראו השבת בבתי הכנסת- פרשת מקץ, המלכים אכן יוצאים לשחק
במשחק מלכים משלהם.
הרבה פעמים חשבת לנכח סיפור יוסף התוודע לאט לאט אל אחיו, לשם מה בעצם היה
צריך המשנה למלך לכל המהלכים התמוהים, המפותלים, בהם הסיע את אחיו.
אמתחתאות כספם נטמנו במצוותו חזרה בכליהם, וכשגילו האחים שכספם שב אליהם נפחדו
שמה יחשבו כגנבים.
האח האחד, שמעון (דווקא שמעון מכולם! אולי כדי להפרידו מלוי אחיו, כי זכר יוסף כמה
מהירי חימה יכולים השניים להיות כשהם יחד) נכלא,

כי מעליל יוסף על אחיו חשד שמא הם מרגלים,
וכל זה כדי להביא אליו את בנימין
שבסלו הוא טומן את גביעו, ומביא למעצרו, ושוב הכסף
שוב האחים השבים אל ארמון המלכות מבוהלים ויראים מכל מאורעותיהם הלא מובנים.
יוסף, משנה למלך, כמו שחמטאי, בונה מהלך אחרי מהלך, חוזה וצופה את תגובת אחיו,
וגורם להם לנהוג כרצונו
פעמים רבות שאלתי את עצמי לשם מה בעצם.
מדוע אינו מתגלה אל עיניהם מיד כשבאים ושולח להביא את אביו הזקן ואחיו הצעיר

אלא שכמו כל שחקן שח מט יוסף מבין שלמהלך יש משמעות שקשורה למהלך שלפניו
ולמהלך שאחריו.
שלא ניתן לעשות צעד אחד לפני שארעו הצעדים הקודמים
שהסיטואציה ופריסת החיילים על הלוח הם גורם מכריע בהצלחת כל מהלך ומהלך.
שאם משתנה משהו בפריסה, צריך לחשב את הזזת השחקנים מחדש.

יוסף לא רוצה לטעות, ולא לקחת סיכונים
הוא חייב ליצר את הסיטואציה המדויקת שתביא לסליחה במידה הנכונה, ולחרטה במידה
הנכונה,
ליראה במידה הנכונה ולשמחה במידה הנכונה.
הוא יודע, שאם יפספס את המכוונות הוא עלול לפספס את המומנטום
ואז ההסטוריה תהיה שונה.

\
שחמט אנושי פורס לנו יוסף בין הפסוקים
מלמד משהו על הלכי נפש,
על הצורך להתכוון, להתבונן, לשאול את עצמיך שאלות
כדי שתוכל לקבל את החדשות הנכונות.

אחר כך יספר המשרד איך סרח בת אשר, אחייניתו של יוסף, תסע עד ארץ כנען, סמוך לבית
יעקב שם תשיר שיר מיוחד שכתבה " עוד דודי יוסף חי"
תשיר תוך שהיא מטפלת בדודה הזקן.
מילות השיר לאט לאט יכנסו ליעקב הזקן לאוזניים
ולאט לאט יתיישבו על לו הלב
לאט, בעדינות
שלא יתרגש מידי
שלא יתלהב מידי

גם זה סוג של שח מט אנושי ורגיש
כך שיוכל לנסוע את המסע אל הבן האובד כשכוחות לבבו עומדים לו.

זאת אולי מתנת הפרשה שלה שבוע הזה
שצריך האדם בחוכמת ראייה למרחוק להבנות את מהלכי חייו כך שהוא בונה נכון, מתוך
רגישות ואנושיות, ומתוך מכוונות והבנה, לבנות את הסיטואציה הנכונה להתקדם בה אל
יעודו

חנוכה עתה, ותיכף נולד לו חודש טבת
הזמן הזה שמאירים את העולם באור שיוצר האדם- נרות
דווקא כשהאור של העולם נחשך, הלבנה מתמעטת והלילות קרים וחשוכים
הזמן הזה הוא סמל לתקווה גדולה
שהכל ניתן לעשת
עם הבנה מספקת וקריאת השטח נכונה

שבת שלום חודש טוב וחנוכה שמח

דסי

וצוות האגף לחינוך על יסודי

[לגיליונות הקודמים.](#) [הצטרפו לרשימת התפוצה.](#)

מבט לתכנית ללמידה משמעותית

הפעם – ידע קודם:

עבודת ההוראה חייבת להתחיל מגילוייו של הידע הקודם של התלמידים, שכן ללא הבנה של מה התלמידים יודעים כבר – לא ניתן לבנות ידע חדש שיובן היטב ויחקק לאורך זמן בזיכרונם של התלמידים. ואכן – מחקרים רבים בארבעים השנים האחרונות מצאו כי הערכת הידע הקודם של תלמידים, כמו גם הוראה המבוססת על הממצאים מהערכה זאת, תורמת רבות לקידום הלמידה בכיתה. בין שאר הסיבות שבגללן חשוב להעריך את הידע של התלמידים לפני שמתחילים ללמד נושא מסויים. [למאמר המלא](#) המופיע ב"הגיע זמן חינוך".

מורים רבים משתמשים בשיטת "שמש האסוציאציות" כדרך להפקת רעיונות באמצעות מילת מוקד שממנה נפרסות "קרניים". "שמש אסוציאציות היא למעשה שיטה לייצוג חזותי של הידע הקיים בנושא.

שמש האסוציאציות מאפשרת לימוד בדרך הגילוי. המורים משתמשים ב"שמש אסוציאציות" כדי להעלות ידע קודם, אבל בסופו של דבר מתעלמים ממנו ואינם משתמשים בו כבמנוף להבניית הידע החדש.

יש חשיבות רבה להפעלת התלמידים בדרך של הבניית המידע מיד אחרי הצגת תרשים שמש אסוציאציות ע"י דרישה מהתלמידים ליצירת מיון והכללה – חלוקת האסוציאציות לנושאים ומתן כותרות לקבוצות. החלוקה והבניית הידע יכולה להיעשות באמצעות טבלה בה התלמידים מציבים וממיינים את התכנים שאספו עפ"י קטגוריות. כלים מתוקשבים ברשת עשויים לסייע למורה לעודד את תלמידיו להמשיך ולבנות את מפת המושגים האישית/הכיתתית גם לאחר שהסתיים השלב הראשוני של הלימוד.

לקריאת המאמר "[שמש האסוציאציות \(סיעור מוחות\) ומיפוי מושגי: אמצעי המחשה, דרכי הוראה וכלים מקוונים באינטרנט](#)"

פורום

"ישראל עולה כתה - בעל יסודי"

אתם מוזמנים להיכנס לפורום ([קישור לפורום](#)), לעיין בתשובות ואף לשאול שאלות משלכם. כל המידע מצוי באופן קבוע ומתעדכן תמיד, נהלים, כלים המלצות- באתר האגף לחינוך על יסודי- [כאן תכנית הבחנות](#).

לבקשת רבים מכם מצורפת שוב המצגת מעודכנת של: [ארגון הלמידה ותעודות הסיום - לקט שאלות ותשובות](#)

שימו לב שכל הנהלים וכל החומרים מצויים באתר האגף לחינוך על יסודי

מטלת ביצוע

מי קובע מה נחשבת "מטלת ביצוע" לצורך תגמול?
האם כל משימה חלופית שאינה מבחן או רק אם המפמ"ר הגדיר את המשימה כ"מטלת ביצוע"?

מה סדר הגודל של משימה לצורך הגדרתה כ"מטלת ביצוע"?

תשובה

ההגדרה של מטלת ביצוע נמצאת במצגת: ארגון הלימודים בגרויות ותעודות הסיום - לקט שאלות ותשובות, באתר החינוך העל יסודי, בכרטיסיה של תכנית ההבחנות החדשה - ארגון הלמידה ומתעדכנת מעת לעת.

מטלת ביצוע היא מטלה אותנטית, שבה התלמידים משתמשים בידע שרכשו במהלך הלמידה, על מנת לחקור בעיה/תופעה רלוונטית להם ולהציע פתרונות מתאימים. במהלך ביצוע המטלה, התלמידים נדרשים להתבסס על עקרונות ומושגים שנלמדו וליישם אותם בהצעותיהם.

מטלת הביצוע מושתתת על העקרונות הבאים:

- לימוד סביב סוגיה על היבטיה השונים.
- איתור בעיה/קושי וחיפוש פתרון.
- שימוש במיומנויות חשיבה מסדר גבוה כמו: תכנון, ארגון ומיזוג מידע, הסקת מסקנות, חשיבה ביקורתית וכד'.
- אקטיביות ועשייה ערכית ויצירתית: התלמידים חייבים להיות פעילים בתהליך הלימודי.
- יצירת תוצר שאינו עבודה כתובה כמו: דו"ח, מכתב לגורמים רשמיים, תערוכה, דגם וכו'.
- כתיבת עבודה: בחלק מתחומי הדעת נדרשת גם עבודה כתובה בנוסף לתוצר.
- התנסות בעבודת צוות: בדרך כלל מטלת ביצוע מיועדת לקבוצות של תלמידים עד תלמידים בקבוצה.
- יומן למידה: למטלת הביצוע בדרך כלל מצורף יומן למידה של התלמידים המתעד את עבודתם. היומן נבנה בתהליך רפלקטיבי וכולל אוסף של הערות ומחשבות, הנכתבים על ידי הלומדים על תהליך למידתם ועל הישגיהם.

מועד הגשת הציונים בהשכלה כללית ומדעים

האם במקצועות השכלה כללית ומדעים, הנחיות הדיווח למשרה"ח הן כמו בהערכה הבית ספרית (ז"א בסוף שנה"ל שבה נלמד המקצוע) או שאפשר להגיש עד סוף שנות התיכון?

תשובה

ציונים פנימיים במקצועות השכלה כללית ומבוא למדעים יימסרו בין כיתות י • לי"ב.

סדר הלמידה 30% - 70%

האם ניתן ללמד תלמיד לבחינה החיצונית בכיתה יא', ולחלק של הערכה הבית ספרית רק בכיתה י"ב?

לדוגמא - יבחן בספרות בחינה חיצונית בקיץ יא' (70%) וילמד ויבדק בהערכה פנימית בכיתה י"ב (30%)

תשובה

תכנית הלמידה התלת שנתית נבנית על ידי בית הספר ומאושרת על ידי הועדה המלווה. בית הספר ראשי להחליט על סדר ההוראה ובלבד שפרט בפני הועדה את הסיבות להחלטותיו. מומלץ להתייעץ עם המדריך המקצועי של תחום הדעת וכן להזמין להשתתף בוועדה המלווה בבית הספר.

סדר המקצועות בתעודת הבגרות

תלמיד הניגש ל- 4 בגרורות כל אחת בהיקף 5 יח"ל (חוץ ממתמטיקה ואנגלית) כגון
תושבע"פ, ביולוגיה, כימיה ומחשבים .
מי מחליט אילו 3 בגרורות ירשמו למעלה ואיזו אחת למטה? לפי הציון הגבוה? המנהל
מחליט? אחר?

תשובה
יש לבחור מה הם שלושת המוגסרים כבר בתחילת כתיב

רפורמת "עוז לתמורה"

אתם מוזמנים להיכנס לפורום ([קישור לפורום](#)), לעיין בתשובות ואף לשאול שאלות
משלכם.

מצורפת [מפת פניות עוז לתמורה](#) שבו ריכזנו עבורכם את כל דרכי ההתקשרות בכל

שאלה שעולה, נשמח לתת מענה. וכן, מצורפת [מצגת תנאי שירות לעובדי הוראה](#)

"מודל המח"

**מודלים מיטביים שנמצאו אפקטיביים ובעלי השפעה חיובית ומיטיבה בהיבטים
הפדגוגיים והארגוניים.**

אגף א', חינוך על יסודי חבר לתוכנית מפרש ויצר קבוצה יזמית של תשעה מנהלים ומנהלות
המיישמים את רפורמת עוז לתמורה באופן מיטיבי, ייחודי ובר שכולל . קבוצה זו חילצה
מודלים מיטביים שנמצאו אפקטיביים ובעלי השפעה חיובית ומיטיבה בהיבטים הפדגוגיים
והארגוניים. כל זאת על מנת לסייע למנהלי בתי הספר וצוותיהם הטמעה מיטבית של
הרפורמה ויצרו את מודל המוח .
הנכם מוזמנים לשלוח אלינו מודלים נוספים שנעלה למודל המוח דרך הרפרנטים או
המפקחים הכוללים.

מודל בית ספרי בעידן עוז לתמורה

בכל שבוע נציג מודל של בית ספר מוביל ברפורמת עוז לתמורה.

והשבוע מציג [בית החינוך המשותף חוף השרון](#). בית ספר בהנהלתו של אשל קליינהאוז -
"מודל להתארגנות מערכתית לשימוש בשעות פרטניות" .
הנכם מוזמנים לשלוח אלינו מודלים נוספים שנעלה למודל המוח דרך הרפרנטים או
המפקחים הכוללים.

תכנון והפעלה של הפיתוח המקצועי לעובדי הוראה במוסדות החינוך - רפורמת "עוז לתמורה" שנת הלימודים תשע"ו

פיתוח מקצועי של עובדי הוראה הוא רכיב הכרחי בחיזוק מקצוע ההוראה ומהווה מנוף
לרכישת ידע ורעיונות ומאפשר את התאמתם לצרכי עובד ההוראה ולצרכי בית הספר כארגון
לומד.

במסגרת שעות תומכות הוראה יתקיימו תהליכי פיתוח מקצועי בית ספרי לצוות ביה"ס,
בהיקף של 60 שעות בשנה. לצורך גמול תוכרנה 30 שעות מתוכן. פרטים [במכתב המצורף](#).

מתמחים ברפורמה

מהם התנאים של צירוף מתמחים לרפורמה?

תשובה

מתמחים הם עובדי הוראה שעומדים באחד מהקריטריונים הבאים:

- בעלי תואר אקדמי ותעודת הוראה
- בעלי תואר אקדמי ואישור סיום 80% מתעודת ההוראה.
- בעלי אישור סיום 80% מהחובות ל- B.ED.

טעימה משמעותית

הענן החינוכי - כל השירותים המתקשבים לבית הספר.

למידה שיתופית - לומדים ביחד - יוצרים ביחד

מציאת שותפים או חברים ללמידה שיתופית - מהיום יכול כל מורה להצטרף ולמצוא מיידית התאמה - זיווג עם מורה עמית להתנסות בפעילות שיתופית קצרה או ארוכה. היישום מאפשר איתור השותף המתאים לפי גיל התלמידים, תחום דעת או נושא נבחר. זוהי יוזמה חדשה לקידום הלמידה השיתופית של אגף טכנולוגיות מידע בשיתוף עם מחוז צפון.

אולימפיאדת התכנות

ההרשמה הסתיימה.

נרשמו 1676 בתי ספר יסודיים וחטיבות ביניים

227 בתי ספר תיכוניים.

אנו מאחלים לכולם למידה חווייתית והצלחה במשימות התכנות.

[למידע על התחרות בענן החינוכי](#)

[לפרטים והרחבה היכנסו לאתר אולימפיאדת התכנות](#)

אקדמיה ברשת

ההרצאות הקרובות:

היוצר הדיגיטלי, ד"ר יוסי אלרן 4.1.16 - להורים ולמורים

ד"ר יוסי אלרן בהרצאה במסגרת בית הספר להורים על הכשרה של הילדים למקצועות העתיד ולמציאות המשתנה בעידן הדיגיטלי

העידן הטכנולוגי והדינאמי שבו אנו חיים מחייבים שינויים מרחיקי לכת בכלל המבנה החינוכי והבית ספרי. חלק מהשינויים מורגשים היום וחלקם יורגשו בעתיד הלא-רחוק. בהרצאה נתמקד באספקט אחד של השינויים - תוצר הלמידה ויוצרו. בכל תהליך למידה משמעותי אנחנו דורשים מהתלמידים לייצר תוצר כלשהו - עבודה, פרוייקט, שיעורי-בית וכו'. ננסה להבין כיצד לטפח "יוצרים" דיגיטליים, איזו תרומה יוצרים כאלו יביאו לעולם ואלו "יצירות" אנו מצפים לקבל כתוצר מתהליך למידה חדשני בבית הספר של המאה ה-21.

4/1/16 בשעה 20:00-20:45

[להרשמה](#)

לתוכנית השנתית של הרצאות" אקדמיה ברשת "[לחץ כאן](#)

הספרייה הלאומית

הספרייה הלאומית, השבוע: פרויקט "מסע בזמן": פרויקט "מסע בזמן" נועד לאסוף פריטי אפמרה ישראלית, לסרוק אותם ולהנגישם באופן חופשי לציבור הרחב. הפרויקט מבוצע במימון קרן ארקדיה ובשיתוף עם אוניברסיטת UCLA.

אז מה היה לנו

[חוזר מנכ"ל תעודות סיום – דירוג ומיפוי](#)

השבוע פרסם האגף לחינוך על יסודי חוזר מנכ"ל אשר בפעם הראשונה ממפה את כלל התעודות הניתנות לתלמידים עם סיום לימודיהם בכל מסגרות הלמידה הקיימות במדינת ישראל.

החוזר בא לתקן ולהסדיר את המצב הקודם בו העניקו יחידות רבות במשרד החינוך ומחוצה לו תעודות סיום שונות, אך לא תמיד היה סנכרון בין היחידות לגבי תנאי הסף ולעיתים ניתנה תעודה זהה למרות דרישות סף שונות.

בנוסף החוזר מסדיר מתן תעודות סיום ללומדים שסיימו את מערכת החינוך המפוקחת על ידו וגם לבוגרי מערכות אחרות שנאלצו לבקש בעבר הכרה בלימודיהם באופן פרטני. חשיבות החוזר ביצירת מדרג ברור, המציין את ערכה של כל תעודה ביחס להיקפי הלמידה שהושקעו בהשגתה, במתן אפשרויות המגוונות להתקדמות משלב לשלב ומתן הכרה על הישג במעבר משלב לשלב.

כנס מנהלי חטיבות הביניים השבוע!

אחת מהאבנים הגדולות של האגף לחינוך על יסודי היא "דמותה של חטיבת הביניים" במסגרת חשיבה על דמותה הרצויה של חטיבת הביניים, מוזמנים מנהלי חטיבות הביניים מכל הארץ לכנס ומעגלי שיח בנושא.

הכנס יתקיים ביום ד', ד' טבת תשע"ו, 16.12.2015, בין השעות: 13:00-

17:30, בבית חיל האויר.

שימו לב לשינוי המקום

בואו לחשיבה משותפת ולהשפיע!

וכן קישור [לרישום לכנס](#)

שיעור מקוון לרכזי עבודות גמר

ביום שני 7/12 התקיים שיעור מקוון למעל 150 רכזי עבודות גמר ומנהלי בתי ספר מ 120 מוסדות חינוך ברחבי הארץ. השיעור שהועבר באמצעות מערכת מקוונת של המינהלת ליישומים מתקשבים ונוהל על ידי צוות גף עבודות גמר, עסק בחידושים של המערכת וכן בשאלות הקשורות לשינויים ועדכונים במהלך העבודה.

את השיעור ליוו שפרה סטרוסקי מנהלת גף עבודות גמר והערכה חלופית שהציגה את מלאכת עבודות הגמר כמגדלור ללמידה משמעותית והערכה חלופית, עידית רובין מדריכה ארצית לעבודות גמר ומרים ראובני המנהלת את תשלום שכר המנחים, שהדגישה את חשיבות הגשת מסמכי המנחים מלאים ועדכניים בזמן.

למי שנבצר ממנו להשתתף ניתן ללמוד באופן עצמאי [ממצגת המפגש \(עברית/ערבית\)](#) או [מהקלטת המפגש](#)

אנו מבקשים להזכיר כי:

- ✓ מועד הגשת עבודת הגמר של תלמידי י"ב לאגף הבחינות הוא **31/12/15**
- ✓ מועד הגשת הצעה לעבודת גמר במערכת האינטרנטית של תלמידי יא' הוא **31/1/16**
- ✓ בקשת הארכה להגשת העבודה ניתנת באמצעות פניה לוועדת חריגים של גף עבודות גמר וצריכה לכלול חוות דעת המנחה באשר להתקדמות התלמיד במחקר והמועד הצפוי להגשת העבודה.
- ✓ טופס תשלום שכר מנחים – ניתן יהיה להוריד מהמערכת החל מ **15/12/15**
- ✓ מועד כנס רכזי עבודות הגמר שונה והוא יתקיים בירושלים ביום רביעי **20/1/16**. הכנס מיועד גם לתלמידי יא' הכותבים הצעותיהם.

הצטרפו לרשימת התפוצה לקבלת הניוזלטר החודשי של גף עבודות גמר במייל: iditru@education.gov.il

אחריותו של מנהל בית הספר להרכב בחינות מזכה בתעודת בגרות

באגף לחינוך על יסודי פועלת וועדה לחריגי זכאות לבגרות לצערי אנו נתקלים שוב ושוב בתופעה שאני מבקשת להציפה כאן לתשומת לבכם. תלמידים רבים לומדים הרכב למידה כזה שאינו עומד בחוקת הזכאות. בשלב זה אנו דנים בחוקת הזכאות הישנה, אך הדברים יהיו נכונים לא פחות, גם בחוקה החדשה.

נותר שנתון אחד לסיום החוקה הישנה ואני מפנה תשומת לבכם: רק הרכב מקצועות תקין מזכה תלמיד בתעודת בגרות. תלמיד הלומד מספר יחידות מספק אך אינו עומד באחת החובות האחרות של בחירה מחייבת מקצוע מורחב או מקצוע המאושר כתרבות כללית, אינו זכאי לתעודת בגרות. לאחרונה פנו אלינו בתי ספר בהם תלמידים רבים הרחיבו מגמה שאינה מזכה אותם כחובת תרבות כללית ונותרים ללא זכאות לבגרות. אני קוראת לכולכם לקחת אחריות ולדאוג שמתבצעת בדיקה קפדנית שלכל תלמיד יש את מלוא זכאותו. נאחל לכולנו, תלמידים מורים ומנהלים בהצלחה רבה!

"תקווה ישראלית בחינוך"

אני מזכירה לכולכם את שיתוף הפעולה הייחודי בין בית הנשיא, פורום דב לאוטמן למדיניות בחינוך ואתנו במשרד החינוך בשם "תקווה ישראלית בחינוך". תקווה ישראלית הינה יוזמה שמטרתה לעודד ולטפח מנהיגות חינוכית רחבה ומחויבת לחינוך לשותפות, להעמיק ולהרחיב שיתופי פעולה בין מנהלים ממגזרים שונים, אנשי חינוך וחברה מובילים ולהעלות את החשיבות שבחינוך לשותפות לסדר היום הציבורי. [ההצטרפות](#) ליוזמה נסתימה השבוע נפגש לכנס מנהלי תקווה ישראלית בחינוך. בהצלחה!

מצורף [קישור לדף הפייסבוק של בית הנשיא העוסק ביוזמה](#)

עדכוני שגרה - עדכונים מהיחידות השונות

הפיקוח על הוראת הפיזיקה - הכנס השנתי של מורי הפיזיקה

מצורפת [הזמנה](#) לכנס השנתי של מורי הפיזיקה "נתיבים לחקר" שיתקיים במכון דוידסון ב 14.12.15

האגרת השבועית של החינוך הגופני – 13-18/12/15

[בקובץ המצורף](#)

הפיקוח על חינוך טכנולוגי על תיכוני – מלגות לסטודנטים יג' – יד'

בשנת הלימודים תשע"ו יוענקו מלגות סיוע לצורך מימון שכר לימוד לסטודנטים הלומדים בכיתות י"ג-י"ד במגמות הטכנולוגיות. מצ"ב [מכתב מקדים](#) בנושא.

אגף מורשת – תכנית "מרצה אורח"

אגף מורשת שמח להציע את תכנית "מרצה אורח" לבתי ספר בהם מתקיימות מגמות של לימודי תנ"ך ו/או תורה שבעל פה ו/או מחשבת ישראל בבתי הספר הממלכתיים. מצורף [מכתב עם פרטי התכנית](#).

מענק לעובדי הוראה וותיקים במקצועות נדרשים

בהתאם למכתבו של הממונה על השכר מיום 20.1.2015 ל הוחלט על תשלום מענק עובדי הוראה ותיקים במקצועות נדרשים, לשנות הלימודים תשע"ד- תשע"ז. מטרת [החוזר המצורף](#) הינה לפרסם את הוראות תנאי הזכאות למענק זה ואופן ביצוע התשלום.

זה היה השבוע שהיה

- 13.12.1924 – נוסדת העיר הרצליה
- 14.12.1911 - רואלד אמונדסון ומשלחתו מגיעים לראשונה אל הקוטב הדרומי
- 15.12.1966 - הלך לעולמו האנימטור, במאי, מפיק ויוצר ידוע - וולט דיסני
- 16.12.1770 - נולד לודוויג ואן בטהובן, מגדולי המלחינים במוזיקה הקלאסית
- 17.12.1903 - האחים רייט עורכים את הטיסה הראשונה בכלי טיס כבד מהאוויר
- 18.12.1946 - נולד סטיבן ספילברג, במאי ומפיק סרטים
- 19.12.1972 - אפולו 17, החללית המאוישת האחרונה שנחתה על הירח, שבה לכדור הארץ

חוזרי מנכ"ל

[המאגר השלם של חוזרי מנכ"ל](#) משנת 1998 עומד לרשותכם.

להלן סעיפי ההודעות בחוזר מנכ"ל עו/4:

- [3.1-2](#) מענקי הקרן לעידוד יזמות חינוכיות לשנת התשע"ז
- [3.2-1](#) תמיכה בפרויקטים לעיצוב חזותם של מבני חינוך ולשיפורם - נוהל ההפעלה, המימון והביצוע בשנת 2016
- [4.3-1](#) יח"ל אחת בפזיקה – הפחתת מספר פרקי בחינה בשנת הלימודים התשע"ו
- [9.2-1](#) היום הבין-לאומי לזכויות האדם במערכת החינוך בשנה"ל התשע"ו
- [9.7-2](#) התחרות הארצית של עבודות גמר מכלל תחומי הדעת בנושאי סביבה וקיימות לשנת התשע"ו
- [9.15-2](#) יום הלשון העברית במערכת החינוך

להלן סעיפי הוראות הקבע בחוזר המנכ"ל עו/4 (א):

- [1.9-2](#) עקרונות ונהלים להשמה מיטבית, טיפולית וחינוכית, לילדים ולנוער בסיכון במסגרות חוץ-ביתיות – חדש
- [2.2-88](#) נוהל מתן תמיכה לימודית לתלמידים חולים בבתייהם באמצעות ספק משרד החינוך – החלפה
- [2.2-89](#) כללי ההתנהלות במקרה של זיהום אוויר חריג – חדש
- [3.1-52](#) תעודות סיום – דירוג ומיפוי – חדש
- [3.1-53](#) התכנית הלאומית ללמידה משמעותית – החטיבה העליונה: מבנה הלימודים, ההיבחות ותעודות הסיום בחינוך הטכנולוגי – החלפה
- [9.6-2](#) איחוד המקצועות מדעי הטכנולוגיה ומוט"ב למקצוע אחד – "מדע וטכנולוגיה לכול" – החלפה

כמו כן חלו תיקונים בסעיפים הבאים:

- [2.1-11](#) בחוזר הוראת קבע ט/3(ב) "חובת הדיווח על עברה בקטין על פי חוק וחקירת תלמידים כקרבנות או כעדים" נוסף קישור לאתר "אפשר" ובו רשימת מרכזי ההגנה, אליהם אפשר לפנות במקרה הצורך.
- [8.2-23](#) בחוזר הוראות הקבע עה/3(ב) "נוהל הערכה של עובדי הוראה וניהול" התבצעו שינויים בנוגע לזכות הערעור של עובדי ההוראה והניהול על תהליך הערכתם וכן בנוגע לסמכות ועדת הערר.

פרויקט "חנוכיות מאירות" באולפנית אורט אמונה בטבריה

כמידי שנה, גם השנה, **בנות שכבת ט' יצרו חנוכיות במסגרת פרויקט "חנוכיות מאירות"** כחלק משיעורי אזרחות. השנה בחרו התלמידות לעסוק בנושא: "לאורם נלך הכוכבים שלנו" דמויות מופת שתרמו במגוון תחומים לעם ישראל, כדוגמת דרור ויינברג, חנה מייזל חוות העלמות, מרים פרץ, משה- רבינו, ר' שלמה קרליבך, ועוד. הבנות עסוקות במרץ בפרויקט "חנוכיות מאירות חברה" במסגרתו, כל כיתה בונה חנוכייה המייצגת ערך חברתי קהילתי שאותו הן מעוניינות להעלות על נס.

הזמנה - לרב שיח העוסק ב-דור המסכים בכבוד האדם

בתאריך 17.12.15. מצ"ב [קישור](#)

תקשוב בחט"ע - חשיבה משותפת

(ומשתפת) על מקומו של התקשוב בחטיבה עליונה

תיכון שוהם אירח את מובילי תכנית התקשוב הלאומית, מנהלי תיכונים, רכזי תקשוב ומורים בחט"ע לחשיבה משותפת ומשתפת על מקומו של התקשוב בחטיבה העליונה. התיכון מתנסה זו השנה השנייה בלמידה והוראה בשילוב אמצעי קצה ברמת 1:1 (מחשב לכל תלמיד ומורה). המהלך בתמיכת הרשות המקומית ובהובלת צוות תכנית כתו"ם של מכון דוידסון לחינוך מדעי.

במפגש הציגו מורים ותלמידים שיעורים ותוצרי למידה שנוצרו בסביבה מתקשבת, ועלו לדיון סוגיות משמעותיות הכרוכות בהטמעת תיקשוב בחטיבה העליונה.

חנומטיקה תשע"ו בביה"ס "ברנר" בגבעת ברנר

ביום ששי, 4.12.15, בשעות 10.00 עד 12.15 התקיים בביה"ס "ברנר" בגבעת ברנר (השייך למינהל ההתיישבותי ועלה"נ) אירוע המכונה חנומטיקה, אירוע שכבר הפך למסורת בשנים האחרונות. (הכינוי - שילוב של חנוכה ומתמטיקה). את האירוע כיבדו בנוכחותם המפמ"רית למתימטיקה נרית כץ והמדריכה המחוזית רינת תייר. מהבעלות, מ"א ברנר, הגיעו ראש המועצה האזורית ברנר, מר דורון שידלוב ומנהלת מח' חינוך של המועצה, הגב' עליזה אילן.

האירוע מתקיים אחת לשנה בחנוכה (חנומטיקה) או בפורים (פורימטיקה) לתלמידי הרמות המוגברות 4+5 יח"ל מתמטיקה ובו מלבד תלבושת אחידה אך ייחודית לכל אחת מחמש הקב' של 4+5 יח"ל מתמטיקה (סה"כ 142 תלמידים שהם כמחצית תלמידי שנתון י"א), מתקיים אירוע מתמטי לכל דבר. מה היה בחנומטיקה? הקבוצות צברו ניקוד לפי איכות פתרון שיעורי הבית שניתנים מראש, אבל צברו גם ניקוד בעת האירוע עצמו – נציגים מהקבוצות פותרים בעיות במקום בתחרות כמו מלך/מלכת הגאומטריה, הקבוצות צברו ניקוד בפתרון של חידות בחרוזים (מיומנה של פונקציה או כמה סופגניות), והדגימו פסלים מתמטיים אנושיים שעל המורה המלמדת לנחש מהם (למשל, משולש חסום במעגל וכו'). ניקוד ניתן גם בתחרות שירים עם מושגים מתמטיים וכו'. התלמידים שיתפו פעולה בשמחה, ברצון והוכיחו יצירתיות ותחרותיות גם יחד. בסוף האירוע ברכה מפמ"רית המתמטיקה, הגב' נרית כץ, את התלמידים ואת המורה שיזמה והנחתה את האירוע. על איכותו של האירוע יעיד משפט אחד מדברי המפמ"רית – אילו לא היו הבחינות במתמטיקה עשויות וחתומות, הייתה לוקחת בעיות מהחנומטיקה לבחינות הבגרות.

@ ~~~~~ @ ~~~~~ @ ~~~~~ @ ~~~~~ @

ברכות ותנחומים

תנחומים

לטלי פלוטקין, מנהלת ביה"ס מקווה הכללי תנחומים על פטירת אביה לגלאל אסעד מפקח מרכז של מגזר דרוזי מחוז צפון תנחומנו על פטירתה של אשתו. לעירית לבנה, מפקחת מרכזת בנושא הבריאות, תנחומים על פטירת אביה חברי האגף לחינוך העל יסודי כואבים אתכם ומשתתפים בצערכם. מי ייתן ולא תדעו עוד צער.

נראה צ"צ "שלוסי הכא..."